

Sygn. akt IX Ns 333/10

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2013r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia Wydział IX Cywilny

w składzie

Przewodniczący: SSR Izabela Baca

Protokolant: Katarzyna Sieczka

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2013r. we W.

na rozprawie

sprawy z wniosku A. Ż. (1)

przy udziale S. B., C. K. i A. M.

o stwierdzenie nabycia spadku po K. D. i po T. D.

postanawia:

I. stwierdzić, że spadek po T. D., zmarłej dnia 30 kwietnia 2010 r. we W., ostatnio zamieszkałej we W. przy ul. (...), na podstawie ustawy nabyła siostra A. Ż. (1) w całości;

II. nakazać uiścić na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia) wnioskodawczyni kwotę 1360zł 61gr, zaś uczestniczkom S. B. i C. K. kwotę po 226zł 77gr tytułem zwrotu wydatków na wynagrodzenie biegłego sądowego J. D..

Sygn. akt IX Ns 333/10

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni A. Ż. (1) wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po K. D. oraz po siostrze T. D., zmarłej w dniu 30.04.2010r, wskazując, iż nabyła w całości z ustawy spadek po niej. W uzasadnieniu wniosku wskazała, że spadkodawczyni nie pozostawiła testamentu, w chwili śmierci była wdową i nie miała dzieci własnych, ani przysposobionych, a jej rodzice nie dożyli otwarcia spadku.

W piśmie z dnia 18.08.2011r. uczestniczka postępowania A. M. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej T. D. na podstawie testamentu, na mocy którego uczestniczka została w całości powołana do spadku po siostrze wnioskodawczyni. W uzasadnieniu wskazała, że zapisana na jej rzecz w testamencie część mieszkania wyczerpuje prawie cały spadek po T. D., a zatem w sprawie znajduje zastosowanie przepis art. 961 kc.

Prawomocnym postanowieniem częściowym z dnia 19.06.2012r. Sąd stwierdził, że spadek po K. D., zmarłym dnia 11.03.2010r, ostatnio zamieszkałym we W. przy ul. (...) na podstawie ustawy nabyły żona T. D. w 1/2 części i siostry S. B. i C. K. po 1/4 części każda z nich.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. D. zmarła w dniu 30.04.2010r we W..

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu T. D., sporządzony w USC we W. pod nr (...) – k. 4.

Ostatnio zamieszkiwała we W. przy ul. (...) - okoliczność niesporna.

Wnioskodawczyni A. Ż. (1) jest siostrą T. D..

Dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa A. Ż. (2) i A. D. (z domu S.), sporządzony w USC we W. pod nr (...) – k. 4,

odpis skrócony aktu zgonu T. D., sporządzony w USC we W. pod nr (...) – k. 4.

T. D. w chwili śmierci była wdową. W tym czasie nie żyli już jej rodzice S. S. (2) i A. W.. Spadkodawczyni nie miała dzieci własnych, ani przysposobionych. Poza A. Ż. (1) nie miała rodzeństwa.

Dowód: zapewnienie spadkowe wnioskodawczyni A. Ż. (1) – k. 19.

Spadkodawczyni T. D. sporządziła w całości pismem ręcznym testament. W testamencie wskazała, że przekazuje „dorobek swego życia oraz w całości własnościowe mieszkanie spółdzielcze” swojemu mężowi K. D.. Stwierdziła, że jej wolą jest, by rozporządził on jej rzeczami i oszczędnościami „wedle swego uznania”. Nadto spadkodawczyni oświadczyła, że mieszkanie własnościowe zapisuje K. M..

Dowód: testament własnoręczny T. D. – kserokopia k. 13 (oryginał w depozycie).

Na testamencie dokonano poprawek, w wersie 9-tym skreślono zapis „i przepis”; w wersie 13 - tym skreślono zapis (...) a dopisano (...), w wersie 14- tym datę „26. 07. 1984 r” przerobiono na „8 II 1943 r”, a nadto po literze „w” dopisano „e L.”, w wersie 15 - tym skreślono wyrazy „K. a zamieszkałej” i w wersie 16-tym skreślono zapis „w B. — ul. (...)”.

Testament ten został sporządzony przez spadkodawczynię T. D., jednak to nie ona dopisała w wersie 12-tym słowa „swojej siostrze”, nie ona także dopisała nazwisko wnioskodawczyni w wersie 13-tym testamentu. Nie jest możliwe obecnie ustalenie, czy spadkodawczyni dokonała w wersie 14 –tym zapisów: „8 II 1943 r” oraz dopisku po literze „w”: „e L.”.

Badania pisma przeprowadzono metodą graficzno-porównawczą, polegającą na wyodrębnieniu w dowodowym materiale oraz graficznie porównawczym najbardziej znaczących cech identyfikacyjnych (odzwierciedlających określone nawyki psychoruchowe danego wykonawcy) i zestawieniu ich z wykorzystaniem specjalistycznego sprzętu optycznego i pomiarowego (m.in. mikroskopu stereoskopowego).

Analiza porównawcza pisma ręcznego, którym sporządzono testament, została dokonana w zestawieniu z wzorami grafizmu T. D.. W toku badań stwierdzono szereg zgodności cech charakterystycznych przedmiotowego pisma ręcznego (za wyjątkiem zapisu ręcznego „swojej siostrze” w wersie 12- tym, zapisu (...) w wersie 13-tym, a także przerobionego zapisu daty „8 II 1943” i dopisku „e L.” w wersie 14-tym).

Natomiast zestawienie porównawcze kwestionowanego zapisu ręcznego „swojej siostrze” w wersie 12- tym, a także zapisu (...) w wersie 13-tym kwestionowanego testamentu z przedstawionymi wzorami grafizmu T. D., wykazało szereg istotnych niezgodności, dotyczących przede wszystkim proporcji elementów liter oraz budowy znaków graficznych.

Dowód: opinia biegłego sądowego J. D. z dnia 09.05.2011r. – k. 187 – 205.

K. D. zmarł w dniu 11.04.2010r.

Dowód: odpis skrócony aktu zgonu K. D., sporządzony w USC we W. pod nr (...) – k. 4.

W dniu 18.08.2011r. uczestniczka A. M. złożyła w Prokuraturze Rejonowej dla W. we W. zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia czynu zabronionego polegającego na przerobieniu testamentów T. D. i K. D. oraz próby ich użycia jako autentycznych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, tj. czynu z art. 270 § 1 k.k. Postanowieniem z dnia

30.12.2011r. umorzono dochodzenie w sprawie podrobienia powyższych testamentów wobec niewykrycia sprawcy przestępstwa, a w sprawie przedłożenia podrobionego testamentu w toku postępowania IX Ns 333/10 prowadzonego przez tut. Sąd umorzono postępowanie wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa. W uzasadnieniu wskazano, że przeprowadzone czynności procesowe, w tym w szczególności przesłuchania i rozpytania świadków oraz ekspertyza biegłego z zakresu pisma ręcznego, nie doprowadziły do ustalenia danych personalnych osoby, która dokonała podrobienia ww dokumentów. Jednocześnie brak było podstaw do jednoznacznego stwierdzenia, że A. Ż. (1) przedkładając dokumenty w Sądzie miała świadomość tego, że zostały one sfalszowane.

Dowód: zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia czynu zabronionego z dnia 08.08.2011r. – k. 1 – 3 akt sprawy o sygnaturze 1Ds 4140/11,

postanowienie z dnia 30.12.2011r. o umorzeniu dochodzenia – k. 81 – 82 akt sprawy o sygnaturze 1Ds 4140/11.

Uczestniczka postępowania A. M. w dniu 23.08.2011r. wniosła pozew o ustalenie, że A. Ż. (1) jest niegodna dziedziczenia po zmarłej T. D.. W uzasadnieniu wskazała, że na podstawie testamentu została powołana do dziedziczenia, ale testament ten został przerobiony, co potwierdził biegły sądowy. Podniosła, iż to pozwana po śmierci T. D. i jej męża była jedyną osobą, która miała możliwość wejścia do mieszkania spadkodawców.

Prawomocnym wyrokiem z dnia 27.09.2012r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu oddalił powództwo co do uznania A. Ż. (1) za niegodną dziedziczenia po T. D. i odstąpił od obciążania powódki kosztami postępowania na rzecz pozwanej. W uzasadnieniu wskazano, że z okoliczności sprawy wynika, co zostało wcześniej ustalone w umorzonym postępowaniu przygotowawczym, że pozwana nie czyniła jakichkolwiek poprawek na „testamencie” T. D., a więc nie mogła zostać uznana za niegodną dziedziczenia z powodu zachowania innej osoby. Nadto pozwana była przekonana, że oświadczenie podpisane przez spadkodawczynię wyraża jej wolę, ale nie miała pewności co do mocy prawnej tego dokumentu.

Dowód: pozew A. M. wniesiony dnia 23.08.2011 – k. 2 – 3 akt o sygnaturze IX C 531/11,

prawomocny wyrok Sądu Rejonowego dla W.z dnia 27.09.2012r. wraz z uzasadnieniem – k. 116, 120 - 126 akt o sygnaturze IX C 531/11.

Przy tak poczynionych ustaleniach faktycznych Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 941kc rozrządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament, przy czym spadkodawca w myśl art. 959 kc może powołać do całości lub części spadku jedną lub kilka osób.

W niniejszej sprawie Sąd po zapoznaniu się z testamentami złożonymi przez wnioskodawczynię powziął wątpliwości co do ich ważności i z urzędu dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego celem ustalenia, czy testamenty te rzeczywiście zostały sporządzone przez T. D. i K. D.. Biegły sądowy J. D. ustalił, iż testament, który miał być sporządzony przez K. D. nie został przez niego spisany, natomiast T. D. sporządziła testament, jednak zawiera on przekreślenia i nadpisanie, które nie pochodzą od niej. W tym stanie rzeczy uznać należało, iż pierwotnie osobą, na rzecz której w tym testamencie zapisano lokal mieszkalny była A. M..

Wnioskodawczyni twierdziła, iż dokument ten nie był testamentem T. D., a jedynie jego projektem. W ocenie Sądu, choć na dokumencie nie wpisano daty jego sporządzenia, to brak jest podstaw do uznania, iż pismo opatrzone nagłówkiem „Testament” i podpisane przez spadkodawczynię, stanowiło jedynie projekt testamentu, który ta chciała w przyszłości sporządzić. Takie twierdzenie opierałoby się jedynie na przesłuchaniu wnioskodawczyni, dla której testament T. D. zawiera niekorzystny zapis, dotyczący własności lokalu mieszkalnego, a przy uznaniu, że dokument ten był jedynie projektem, uczestniczce A. M. nie przysługiwałoby roszczenie o przeniesienie własności tej nieruchomości. Dlatego Sąd uznał przesłuchanie wnioskodawczyni za niewiarygodne, tym bardziej, że przekreślenia na testamencie

nie zostały poczynione przez spadkodawczynię, a zatem nie wskazują one na to, iż spadkodawczyni zastanawiała się nad treścią ostatecznego rozrządzenia.

Kwestią sporną była także wykładnia rozrządzeń testamentowych. Należy mieć na względzie, iż testamentem tym spadkodawczyni rozrządziła całym swym majątkiem, wskazując wprost, iż „dorobek swego życia oraz w całości własnościowe mieszkanie spółdzielcze” przekazuje swojemu mężowi K. D.. Zdaniem Sądu takie sformułowanie zawarte w testamencie nie budzi wątpliwości co do zamiaru spadkodawczyni powołania jako swego spadkobiercy męża. Wykładnia testamentu powinna być w myśl art. 948§1 kc dokonana w taki sposób, ażeby zapewnić możliwe najpełniejsze urzeczywistnienie woli spadkodawcy. W relacjach między ogólnymi regułami wykładni testamentu (art. 948kc), a szczególnymi regułami interpretacyjnymi, zawartymi choćby w art. 961kc, pierwszeństwo należy dać tym pierwszym. Wolą spadkodawczyni było zaś, aby „dorobek jej życia” nabył K. D.. Pełnomocnicy stron na rozprawie dnia 5.03.2013r. zgodnie stwierdzili, iż mieszkanie, które miało być przekazane mężowi spadkodawczyni jest tym samym mieszkaniem, które zostało zapisane uczestniczce A. M.. Testament należy zaś tak tłumaczyć, ażeby zapewnić możliwe najpełniejsze urzeczywistnienie woli spadkodawcy (art. 948§1 kc). Wobec powyższego Sąd uznał, iż wolą T. D. było, aby to jej mąż został powołany do spadku do niej, uczyniła jednak w testamencie zapis na rzecz uczestniczki A. M.. Spadkodawczyni użyła sformułowania, że mężowi przekazuje cały dorobek swojego życia oraz mieszkanie, w dalszej części oświadczając jednak, iż mieszkanie „zapisuje” uczestniczce. Przy wykładni testamentu T. D. należy oprzeć się przede wszystkim na gramatycznej wykładni jego sformułowań. Uczestniczka A. M. w czasie przesłuchania przed Sądem Rejonowym w Tychach wprost oświadczyła, że nie rozmawiała ze spadkodawcami na temat treści testamentu.

W niniejszej sprawie nie znajdzie zastosowania przepis art. 961kc, na który powoływała się uczestniczka A. M.. Dyrektywa interpretacyjna zawarta w tym przepisie ma bowiem zastosowanie jedynie w przypadku wątpliwości co do charakteru prawnego dokonanych rozrządzeń, a jeśli nie budzą one wątpliwości lub jeśli w drodze interpretacji testamentu charakter ten można ustalić, to wykluczone jest jej stosowanie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1.12.2011r, I CSK 419/10, Lex nr 1129075). W niniejszej sprawie T. D. dokonała w testamencie rozrządzeń, określając jednoznacznie ich charakter. Nie przeznaczyła poszczególnych przedmiotów majątkowych określonym osobom, lecz powołała męża do całości spadku po sobie. Testament ten spełnia wymogi testamentu holograficznego, przy czym brak daty nie pociąga za sobą jego nieważności, gdyż nie istnieją wątpliwości co do zdolności T. D. do testowania, co do treści testamentu, czy co do wzajemnego stosunku kilku testamentów (art. 949 § 1 i 2 kc).

W myśl art. 927§1 kc nie może być spadkobiercą osoba fizyczna, która nie żyje w chwili otwarcia spadku. Skoro powołanym do spadku na mocy testamentu był K. D., który zmarł przed spadkodawczynią, nie mógł on nabyć spadku po niej. W tej sytuacji miało w sprawie miejsce dziedziczenie na podstawie ustawy, to jest przepisu art. 932§4 kc. Ponieważ spadkodawczyni w chwili śmierci była wdową, nie miała zstępnych, a jej rodzice w tym czasie już nie żyli, spadek po niej nabyła w całości wnioskodawczyni A. Ż. (1).

Nabycie spadku przez wnioskodawczynię nie oznacza jednak, że nie jest ona zobowiązana do wykonania zapisu, uczynionego na rzecz uczestniczki A. M.. W myśl bowiem art. 967§1 kc skoro K. D. nie mógł być spadkobiercą T. D., to z braku jej odmiennej woli, wnioskodawczyni jest zobowiązana do wykonania powyższego zapisu.

Mając powyższe na względzie na podstawie art. 932§4 kc Sąd orzekł, że spadek po T. D. nabyła w całości siostra A. Ż. (1).

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 520§1kpc. Sąd nie znalazł podstaw do stosunkowego rozdzielenia kosztów postępowania lub włożenia ich na jedną ze stron. Zarówno wnioskodawczyni, jak i uczestniczki C. K. i S. B. były zainteresowane w ustaleniu ważności testamentów złożonych w sprawie. Sąd w tym zakresie prowadził przy tym postępowanie z urzędu. Postanowieniem z dnia 31.05.2011r. przyznano biegłemu sądowemu J. D. wynagrodzenie w kwocie 1814zł 15gr, a zatem po 907zł 07gr co do każdego z testamentów. Wnioskodawczyni odziedziczyła spadek po T. Ż. w całości, natomiast co do spadku po K. D., to ostatecznie uzyskała udział w wysokości 50% w tym spadku, powinna zatem

ponieść koszty postępowania w kwocie 1360zł 61gr (907zł 07gr + 453zł 54gr). Uczestniczki C. K. i S. B. powinny ponieść te koszty w stosunku do swoich udziałów w spadku po K. D., tj. w kwocie po 226zł 77gr.